Euroopan parlamentti
2014-2019

Istuntoasiakirja

A8-0242/2016

19.7.2016

***

SUOSITUS

esityksestä neuvoston päätökseksi Euroopan unionin ja sen jäsenvaltioiden sekä SADC:n talouskumppanuussopimusvaltioiden välisen talouskumppanuussopimuksen tekemisestä Euroopan unionin puolesta
(10107/2016 – C8-0243/2016 – 2016/0005(NLE))

Kansainvälisen kaupan valiokunta

Esittelijä: Alexander Graf Lambsdorff

Menettelyjen symbolit

*	Kuulemismenettely
***	Hyväksyntämenettely
***I	Tavallinen lainsäätämisjärjestys (ensimmäinen käsittely)
***II	Tavallinen lainsäätämisjärjestys (toinen käsittely)
***III	Tavallinen lainsäätämisjärjestys (kolmas käsittely)

(Menettely määräytyy säädösesityksessä ehdotetun oikeusperustan mukaan.)

SISÄLTÖ

Sivu

LUONNOS EUROOPAN PARLAMENTIN LAINSÄÄDÄNTÖPÄÄTÖSLAUSELMAKSI 5

LYHYET PERUSTELUT 6

KEHITYSVALIOKUNNAN LAUSUNTO 12

ASIAN KÄSITTELY ASIASTA VASTAAVASSA VALIOKUNNASSA 16

LUONNOS EUROOPAN PARLAMENTIN LAINSÄÄDÄNTÖPÄÄTÖSLAUSELMAKSI

esityksestä neuvoston päätökseksi Euroopan unionin ja sen jäsenvaltioiden sekä SADC:n talouskumppanuussopimusvaltioiden välisen talouskumppanuussopimuksen tekemisestä Euroopan unionin puolesta
(10107/2016 – C8-0243/2016 – 2016/0005(NLE))

(Hyväksyntä)

Euroopan parlamentti, joka

– ottaa huomioon esityksen neuvoston päätökseksi (10107/2016),

– ottaa huomioon luonnoksen Euroopan unionin ja sen jäsenvaltioiden sekä SADC:n talouskumppanuussopimusvaltioiden väliseksi talouskumppanuussopimukseksi (05730/2016),

– ottaa huomioon neuvoston Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 207 artiklan 3 ja 4 kohdan, 209 artiklan 2 kohdan ja 218 artiklan 6 kohdan toisen alakohdan a alakohdan mukaisesti esittämän hyväksyntää koskevan pyynnön (C8-0243/2016),

– ottaa huomioon työjärjestyksen 99 artiklan 1 kohdan ensimmäisen ja kolmannen alakohdan ja 2 kohdan sekä 108 artiklan 7 kohdan,

– ottaa huomioon kansainvälisen kaupan valiokunnan suosituksen sekä kehitysvaliokunnan lausunnon (A8-0242/2016),

1. antaa hyväksyntänsä sopimuksen tekemiselle;

2. kehottaa puhemiestä välittämään parlamentin kannan neuvostolle ja komissiolle sekä jäsenvaltioiden ja SADC:n talouskumppanuussopimusvaltioiden (Botswana, Lesotho, Mosambik, Namibia, Etelä-Afrikka ja Swazimaa) hallituksille ja parlamenteille.

LYHYET PERUSTELUT

Talouskumppanuussopimusten historiaa

Kun Cotonoun kumppanuussopimus tehtiin vuonna 2000, siinä kehotettiin muuttamaan merkittävästi ei-vastavuoroisia kauppaetuja, jotka olivat ohjanneet Afrikan, Karibian ja Tyynenmeren valtioiden (AKT-valtiot) ryhmän ja EU:n välisiä taloudellisia ja poliittisia suhteita lähes 40 vuoden ajan. Tärkein syy tähän oli se, että näiden yksipuolisten etuuksien vaikutus oli ollut pettymys. AKT-maiden kaupan osuus EU:n markkinoilla laski nimittäin jatkuvasti, eivätkä useimmat maat onnistuneet käyttämään etuuksia taloudellisten rakenteidensa monipuolistamiseen. Etuudet eivät myöskään olleet yhteensopivia WTO:n sääntöjen kanssa, koska niillä syrjittiin muita kuin AKT-maihin kuuluvia kehitysmaita.

Näin ollen EU ja AKT sopivat neuvottelevansa vastavuoroisista vaikkakin epäsymmetrisistä kauppasopimuksista, jotka tunnetaan talouskumppanuussopimuksina. AKT-maat päättivät itse, missä alueellisessa ryhmittymässä ne halusivat neuvotella. Talouskumppanuussopimusneuvottelut alkoivat vuonna 2002, ja niiden odotettiin päättyvän vuoden 2007 loppuun mennessä, jolloin WTO:n poikkeusluvan voimassaolo päättyi. Sen lisäksi, että talouskumppanuussopimusten tarkoituksena oli varmistaa AKT-maiden tuotteille määrittelemätön, tulliton ja kiintiötön pääsy EU:n markkinoille, niiden pääasiallisena tarkoituksena oli toimia kehitysvälineenä, jolla mahdollistetaan AKT-maiden oman alueellisen yhdentymisdynamiikan syventyminen ja helpotetaan niiden integroitumista maailmantalouteen.

Tällä hetkellä kaikkiin maihin, joilla ei ole talouskumppanuussopimusta, sovelletaan yleistä tullietuusjärjestelmää (GSP-järjestelmä) tai ”Kaikki paitsi aseet” -järjestelyä (EBA). Markkinahäiriöiden estämiseksi ja riittävän ajan tarjoamiseksi sopimuksen allekirjoittamiseen ja ratifiointiin EU kuitenkin antoi 1. tammikuuta 2008 markkinoillepääsyasetuksen (neuvoston asetus (EY) N:o 1528/2007) niitä maita varten, jotka olivat tehneet väliaikaisen talouskumppanuussopimuksen vuonna 2007. Markkinoillepääsyasetus mahdollisti talouskumppanuussopimusten soveltamisen ennen vastavuoroista soveltamista. Myöhemmin päätettiin, että markkinoillepääsyasetuksen mukaisen kohtelun [vapaa pääsy EU:n markkinoille] voimassaolo päättyisi 1. lokakuuta 2014 mailta, jotka eivät olleet liittyneet alueelliseen sopimukseen tai jotka eivät olleet toteuttaneet tarvittavia toimia väliaikaisten talouskumppanuussopimustensa täytäntöönpanemiseksi. Botswana, Namibia ja Swazimaa kuuluvat niiden markkinoillepääsyasetusmaiden joukkoon, jotka eivät liittyneet alueelliseen talouskumppanuussopimukseen ennen 1. lokakuuta 2014. Komissio antoi asianmukaisesti delegoituja säädöksiä kyseisten maiden säilyttämiseksi markkinoillepääsyasetuksen piirissä, vaikka se totesikin, että niiden odotettiin olevan tietoisia sitoumuksestaan ja ratifioivan alueellisen talouskumppanuussopimuksen 1. lokakuuta 2016 mennessä.

EU:n ja Eteläisen Afrikan kehitysyhteisön (SADC) talouskumppanuussopimus

SADC:hen kuuluu 15 jäsentä. Seitsemän niistä aloitti neuvottelut talouskumppanuussopimuksesta EU:n kanssa SADC:n talouskumppanuussopimusvaltioiden ryhmänä, johon kuuluivat Angola, Botswana, Lesotho, Mosambik, Namibia, Swazimaa ja Etelä-Afrikka. Etelä-Afrikka osallistui neuvotteluihin aluksi tarkkailijana ja tukijan roolissa mutta liittyi niihin virallisesti vuonna 2007.

EU:n ja SADC:n välisen talouskumppanuussopimuksen ydin on Eteläisen Afrikan tulliliitto (SACU), joka on maailman vanhin tulliliitto. Liittymällä tähän kokoonpanoon Mosambik ja Angola pyrkivät tehostamaan jo vahvoja talous- ja kauppasiteitään SACU:n kanssa. Muut kahdeksan SADC-jäsenvaltiota (Kongon demokraattinen tasavalta, Madagaskar, Malawi, Mauritius, Seychellit, Tansania, Sambia ja Zimbabwe) kuuluvat muihin alueellisiin talouskumppanuussopimuskokoonpanoihin.

Botswana, Lesotho, Swazimaa, Mosambik ja Namibia sopivat vuoden 2007 lopussa väliaikaisesta alueidenvälisestä talouskumppanuussopimuksesta EU:n kanssa. Väliaikainen talouskumppanuussopimus sisältää lausekkeen, jonka mukaan Angola ja Etelä-Afrikka voivat halutessaan liittyä siihen nopeasti. Vähiten kehittyneisiin maihin kuuluvalla Angolalla on tulliton ja kiintiötön pääsy EU:n markkinoille ”Kaikki paitsi aseet” -aloitteen nojalla. EU:n ja Etelä-Afrikan kauppaa puolestaan ohjaa vuonna 1999 allekirjoitettu kauppa-, kehitys- ja yhteistyösopimus.

Botswana, Lesotho, Swazimaa ja Mosambik allekirjoittivat väliaikaisen talouskumppanuussopimuksen kesäkuussa 2009. Vaikka Namibia parafoi sopimuksen yli ***yhdeksän*** vuotta sitten, se päätettiin jättää allekirjoittamatta.

Molemmat osapuolet sopivat jatkavansa neuvotteluja kattavasta alueellisesta talouskumppanuussopimuksesta, joka sisältää palvelut, investoinnit ja kauppaan liittyvät säännöt. Itse asiassa väliaikaisen talouskumppanuussopimuksen allekirjoittajamaat keskeyttivät sopimuksen ratifiointiprosessin vuonna 2010 kattavien alueellisten neuvottelujen päätökseen saattamista odottaessaan.

EU saattoi neuvottelut päätökseen 15. heinäkuuta 2014 kuuden SADC:n talouskumppanuussopimusvaltioiden ryhmään kuuluvan valtion kanssa. Nämä valtiot olivat Botswana, Lesotho, Namibia, Mosambik, Etelä-Afrikka ja Swazimaa. Angola päätti lopulta jättää sopimuksen parafoimatta, mutta se voi liittyä sopimukseen tulevaisuudessa siinä olevan erityisen liittymislausekkeen mukaisesti.

<u>Alueellinen yhdentyminen ja monimutkaisuus</u>

SADC:n talouskumppanuussopimusvaltioiden ryhmä on hyvin monimuotoinen. Ryhmän kuuden valtion yhteinen asukasmäärä on noin 100 miljoonaa, josta puolet asuu Etelä-Afrikassa. Maailmanpankin vuoden 2014 lukujen mukaan niiden BKT oli 410 miljardia euroa, josta Etelä-Afrikan osuus oli 85 prosenttia.

Ryhmään kuuluu kaksi vähiten kehittynyttä maata (Lesotho ja Mosambik) ja yksi BRICS-maa (Etelä-Afrikka), joka teki EU:n kanssa kauppa-, kehitys- ja yhteistyösopimuksen vuonna 1999. Ilman talouskumppanuussopimusta BKT-tasot pakottaisivat Swazimaan GSP-maan asemaan ja Botswanaan ja Namibiaan puolestaan sovellettaisiin suosituimmuuskohtelua.

SADC:n talouskumppanuussopimusvaltioiden ryhmästä viisi kuuluu Eteläisen Afrikan tulliliittoon (SACU). SACU perustettiin vuonna 1910, ja se on maailman vanhin tulliliitto. Sillä on myös yhteinen ulkoinen tariffi. Mosambik ei kuulu SACU:un, mutta sillä on pitkät ja vakiintuneet kauppa- ja investointisuhteet SACU:n kanssa.

Vuonna 2013 EU toi 31 miljardin euron arvosta tavaroita SADC:n talouskumppanuussopimusvaltioiden ryhmästä, kun taas SADC:hen vietyjen EU:n tavaroiden arvo oli 33 miljardia euroa. SADC:n tuonti EU:hun koostuu Angolasta tuodusta öljystä (23

prosenttia), Botswanasta tuoduista timanteista (11 prosenttia), hiilestä (12 prosenttia), Namibiasta tuoduista jalokivistä, metalleista ja kalasta sekä Swazimaasta tuodusta sokerista.

Euroopan parlamentin vuonna 2009 antama päätöslauselma SADC:n talouskumppanuussopimuksesta

Euroopan parlamentti äänesti maaliskuussa 2009 SADC:n talouskumppanuussopimusvaltioiden väliaikaista talouskumppanuussopimusta koskevasta päätöslauselmasta ja vaati muun muassa

- WTO:n sääntöjen mukaista talouskumppanuussopimusta
- tullitonta ja kiintiötöntä pääsyä EU:n markkinoille
- tukea nykyiselle alueelliselle yhdentymiselle (Eteläisen Afrikan tulliliitto SACU)
- EU:n maatalousvientitukien vaiheittaista poistamista
- EU:n joustavuutta vientiverojen osalta, suosituimmuuskohtelulauseketta ja toimintaansa aloittelevien toimialojen suojelua
- yksinkertaisempia ja parempia alkuperäsääntöjä, joilla edistetään alueellista kumulaatiota
- riittävää lisätukea sisältävän kehitysyhteistyötä koskevan luvun sisällyttämistä
- ILO:n yleissopimusten ehdotonta noudattamista
- asiasta vastaavan parlamentin valiokunnan koordinoimaa täytäntöönpanon valvontaa.

Sopimus ei kuitenkaan koskaan tullut voimaan, sillä se allekirjoitettiin mutta sitä ei koskaan ratifioitu.

Talouskumppanuussopimuksen tärkeimmät määräykset

Vaikka tämä kehitykseen suuntautunut alueellinen kauppasopimus kattaa nykyisin vain tavarakaupan, kehitysyhteistyön sekä kauppaa ja kestävää kehitystä koskevat määräykset, sillä mahdollistetaan myös neuvottelut muista määräyksistä, jotka koskevat palveluja, investointeja, teollis- ja tekijänoikeuksia, julkisia hankintoja ja kestävää kehitystä koskevia tehostettuja määräyksiä.

Sopimuksen epäsymmetrinen luonne vahvistaa SADC:n talouskumppanuussopimuskumppaneille positiivisen erityiskohtelun, kun EU:n markkinoille varmistetaan tulliton pääsy. Samanaikaisesti poistetaan vastavuoroisesti esteet käytännöllisesti katsoen koko kaupalta ja varmistetaan **yhteensopivuus WTO:n sääntöjen kanssa** niin, että edistetään alueellista yhdentymistä, taloudellista yhteistyötä ja hyvää hallintoa. EU tarjoaa viidelle SADC-maalle **tullittoman ja kiintiöttömän tuonnin EU:hun** jatkona nykyiselle käytännölle. Markkinoillepääsyasetuksen muuttaminen ei vaikuta siihen. Yksipuolisen etuuden tarjoamisen sijaan SADC:n talouskumppanuussopimusvaltioiden ja EU:n kauppasuhteista määrätään nyt sopimusjärjestelyllä. Asteittaista markkinoiden avaamista koskevien määräysten nojalla SADC:n talouskumppanuussopimusvaltiot vapauttavat 86 prosenttia (Mosambik 74 prosenttia) EU:n kanssa käytävästä kaupasta 10 vuoden aikana. Määräyksen ulkopuolelle jäävät arkaluonteiset maatalous- ja kalastustuotteet.

Alueellisen yhdentymisen edistäminen

Talouskumppanuussopimuksella estettiin vanhimman olemassa olevan tulliliiton hajoaminen markkinoillepääsyasetuksen muuttamisen kautta. Sen lisäksi sillä vahvistettiin SACU:a saattamalla Etelä-Afrikka sopusointuun SACU:n kanssa ja lähennettiin Mosambikia

SACU:un. EU:n ja Etelä-Afrikan kauppa-, kehitys- ja yhteistyösopimusta sovellettiin tosiasiassa koko SACU:un yhtenä oikeussubjektina. Sen kauppaa koskevat määräykset korvataan sopimuksella, jonka kaikki ovat neuvotelleet. EU:sta peräisin olevaan tuontiin sovelletaan yhtä ainoaa ulkoista tariffia.

Talouskumppanuussopimuksella vahvistetaan myös alueellista yhdentymistä monilla muilla tavoilla, muun muassa sen **alueellista kumulaatiota koskevien alkuperäsääntöjen** tarjoamilla mahdollisuuksilla, muiden SADC-valtioiden (Angola) taloussopimuskumppanuuteen liittymistä koskevilla mahdollisuuksilla ja SACU:n institutionaalisella vahvistamisella. Talouskumppanuussopimuksen riitojenratkaisumenettely perustuu EU:n ja Etelä-Afrikan kauppa-, kehitys- ja yhteistyösopimuksen riitojenratkaisumenettelymääräyksiin, ja sitä sovelletaan kaikkiin SADC:n talouskumppanuussopimusvaltioihin. Lisäksi kaupan hallinnointia koskevilla yhteisillä määräyksillä (kuten suojatoimenpiteillä) ja yhteisillä päätöksentekoelimillä vahvistetaan edelleen alueellista yhdentymisprosessia.

”Alueellista etusijaa” koskevilla määräyksillä suljetaan pois SADC:n talouskumppanuussopimusvaltioiden mahdollisuus myöntää toisesta SADC:n talouskumppanuussopimusvaltiosta peräisin oleville tuotteille vähemmän suotuisa kohtelu kuin EU:sta tuoduille tuotteille.

Osapuolet sitoutuvat helpottamaan alueellista kauppaa vahvistamalla tulliyhteistyötä ja panemalla täytäntöön uudistuksia etenkin niin, että yhdenmukaistetaan ja yksinkertaistetaan menettelyjä ja sääntöjä SADC-alueella sekä helpotetaan kauttakuljetuksia ja torjutaan petoksia.

Kaupan ja kehityksen edistäminen

Tätä varten on määrätty useista suojatoimenpiteistä, joita ovat monenväliset suojatoimenpiteet, kahdenväliset suojatoimenpiteet, maatalouden suojatoimenpiteet sekä siirtymäajan suojatoimenpiteet Botswanasta, Lesothosta, Namibiasta ja Swazimaasta (BLNS-maat) peräisin oleville tietyille tuotteille. Tarkoituksena on lievittää mahdollisia kielteisiä vaikutuksia näissä maissa.

Koska talouskumppanuussopimuksen tultua voimaan **maatalouden vientituet** eivät ole enää sallittuja, vastattiin SADC:n talouskumppanuussopimusvaltioiden toiseen keskeiseen pyyntöön.

Välituotteita ja tuotantopanoksia, kuten lannoitteita ja koneita, koskevien tariffien asteittaisella poistamisella vahvistetaan edelleen lisäarvoa tuottavaa prosessia.

Talouskumppanuussopimuksessa on palveluja koskeva uudelleentarkastelulauseke. Neuvotteluja palveluista jatketaan tiettyjen SADC-valtioiden kanssa. Uudelleentarkastelulauseke antaa mahdollisuuden panna täytäntöön palveluja sekä myös julkisia hankintoja ja teollis- ja tekijänoikeuksia koskevia määräyksiä myöhemmin.

Sopimukseen on sisällytetty tärkeä pöytäkirja Etelä-Afrikan ja EU:n maantieteellisistä merkinnöistä, mikä oli EU:n keskeinen vaatimus. Pöytäkirja kattaa 105 eteläafrikkalaista tuotetta (joista 102 on viinejä) ja 251 muuta tuotetta. EU suojelee eteläafrikkalaisia nimiä (kuten Rooibos) ja lukuisia viinien nimiä (kuten Stellenbosch ja Paarl).

Lisäksi **kehitysyhteistyötä** koskevissa yksityiskohtaisissa määräyksissä määritellään kauppaan liittyvät alat, jotka voisivat hyötyä **EU:n taloudellisesta tuesta**. Tässä vaiheessa ei ole tehty taloudellisia sitoumuksia, mikä poikkeaa Länsi-Afrikan valtioiden talousyhteisön (ECOWAS) kanssa tehdystä talouskumppanuussopimuksesta, jossa on määrätty huomattavista rahoituspuitteista. Maa- ja alueohjelmista on kuitenkin tarkoitus rahoittaa kehitysyhteistyön rahoitusvälineen ja yhdennentoista Euroopan kehitysrahaston erityisohjelmia talouskumppanuussopimuksen valmistelun ja täytäntöönpanon yhteydessä.

Poliittinen liikkumavara

EU on osoittanut talouskumppanuussopimuksessa joustavuutta salliessaan SADC:n talouskumppanuussopimusvaltioiden soveltaa olemassa olevia vientiin sovellettavia tulleja ja ottaa käyttöön uusia **vientiin sovellettavia tai siihen liittyviä veroja** poikkeuksellisissa olosuhteissa, kun se on tarpeen toimintaansa aloittelevien toimialojen tai ympäristön suojelemiseksi. Yleisesti BLNS-maille tarjotaan enemmän vapauksia, mutta myös Etelä-Afrikalla on joitakin mahdollisuuksia kahdeksan tuotteen osalta, jos se voi perustella toimialan kehitystarpeet enintään seuraaviksi 12 vuodeksi. Kyseisellä tekstillä mahdollistetaan, että SADC-valtiot voivat hyödyntää raaka-aineita.

Sopimukseen sisällytettiin **suosituimmuuskohtelulauseke**, mutta sillä ei automaattisesti laajenneta kohtelua koskemaan EU:ta. Näitä laajentamistoimia on tarkasteltava ensin, ja niitä sovelletaan vain tärkeimpien kauppamaiden kanssa tehtyihin sopimuksiin. Suosituimmuuskohtelulauseke on sovellettavissa vain tulleihin ja maksuihin. Alkuperäsääntöihin sitä ei sovelleta.

Aikaisemmin esitetyn mukaisesti **toimintaansa aloittelevien toimialojen suojelemiseksi** on myös vahvistettu monia suojatoimenpiteitä. Lisäksi SADC-valtioilla on mahdollisuus jättää arkaluonteiset tuotteet vapauttamatta.

Sopimuksen noudattaminen tai arvot ja sen täytäntöönpanon valvonta

Sopimukseen sisältyy täytäntöönpanematta jättämistä koskeva lauseke (110 artiklan 2 kohta), joka on perusta Cotonoun sopimuksen mukaisten asianmukaisten toimenpiteiden toteuttamiseksi, jos osapuoli ei täytä tämän sopimuksen 2 artiklan mukaisia perusperiaatteisiin liittyviä velvoitteitaan. Yksi tällainen toimenpide on kauppaetuuksien keskeyttäminen, vaikka sitä pidetäänkin vasta viimeisenä keinona.

Talouskumppanuussopimuksen ensimmäinen osa koskee kestävää kehitystä, mikä korostaa kyseisten määräysten merkitystä. Osapuolet vahvistavat kansainvälisen oikeuden, muun muassa **ILO:n yleissopimusten,** mukaiset velvoitteensa ja sitoutuvat olemaan poikkeamatta ympäristö- ja työlainsäädännöstään. Talouskumppanuussopimuksessa vahvistetaan myös neuvottelumenettely ympäristö- tai työasioissa. Näistä aiheista käytävään **vuoropuheluun** voivat osallistua asianomaiset viranomaiset ja sidosryhmät. Sopimuksessa vahvistetaan kattava luettelo aloista, joilla kumppanit toimivat yhteistyössä kestävän kehityksen edistämiseksi.

Esittelijä pitää tärkeänä vahvistaa sopimuksen **seurantamääräyksiä**. Osapuolet sitoutuvat 4 artiklassa jatkuvasti seuraamaan tämän sopimuksen toimintaa ja vaikutuksia ”**omien osallistumisprosessien välityksellä**”, jotta varmistetaan, että ”kansalaiset hyötyvät” siitä mahdollisimman paljon. Sopimusta myös tarkastellaan uudelleen joka viides vuosi (116 artikla). Seurannan käytännön välineitä on kuitenkin vahvistettava. Edellä mainitun

kestävän kehityksen vuoropuhelun ja seurantaa koskevien oleellisten osallistumisprosessien perustamista odotettaessa **parlamentaarisen sekavaliokunnan ja neuvoa-antavan sekakomitean** (jotka ovat olemassa Cariforum-talouskumppanuussopimuksessa mutta eivät sisälly SADC:n talouskumppanuussopimuksen tekstiin) puute saattaa tuntua tässä tilanteessa, ellei nykyisiä rakenteita voida käyttää (muun muassa alueellisen parlamentaarisen sekavaliokunnan kokouksia ja EU:n ja Etelä-Afrikan parlamentaarista sekavaliokuntaa). Nämä puutteet ovat valitettavia, ja käytännöllisiä ratkaisuja on löydettävä tämän heikkouden korjaamiseksi.

Johtopäätökset

Esittelijä suosittaa, että SADC:n ja EU:n talouskumppanuussopimukselle annetaan hyväksyntä. Tällä talouskumppanuussopimuksella voidaan saada aikaan perustavanlaatuinen myönteinen muutos ja tukea kestävää talouskasvua ja syvempää alueiden välistä kauppaa ja yhdentymistä.

Kauppa- ja kumppanuussopimus voi kuitenkin olla vain pieni osa suurempaa strategiaa. SADC-valtioiden olisi harjoitettava kauppa- ja kehitysmyönteistä sisäpolitiikkaa ja pyrittävä rakenteellisiin uudistuksiin. Yhtälön toinen tekijä on investointeja houkutteleva sääntelykehys. Näiden maiden olisi myös tarkasteltava talouskumppanuussopimuksen mahdollisuuksia niin, että mennään tavarakauppaa pidemmälle ja keskitytään tulevaisuudessa myös palveluihin. EU:n olisi tarjottava apua valmiuksien kehittämisessä ja kaupan tukemisessa. Euroopan parlamentin on valvottava täytäntöönpanoa ja tarvittaessa tuotava ongelmat esiin. Sopimuksen vaikutuksen maksimoimiseksi on luotava asianmukaiset seurantarakenteet.

12.7.2016

KEHITYSVALIOKUNNAN LAUSUNTO

kansainvälisen kaupan valiokunnalle

esityksestä neuvoston päätökseksi SADC:n talouskumppanuussopimusvaltioiden sekä Euroopan unionin ja sen jäsenvaltioiden talouskumppanuussopimuksen tekemisestä Euroopan unionin puolesta
(10107/2016 – C8-0243/2016 – 2016/0005(NLE))

Valmistelija: Pedro Silva Pereira

LYHYET PERUSTELUT

Talouskumppanuussopimukset ovat Afrikan, Karibian ja Tyynenmeren valtioiden ja Euroopan Unionin välisiä kauppaa ja kehitystä koskevia kumppanuuksia ja niiden tarkoituksena on tukea kauppaa, alueellista yhdentymistä ja AKT-maiden asteittaista integroitumista maailmantalouteen ja samalla edistää niiden kestävää kehitystä.

EU sai 15. heinäkuuta 2014 päätökseen neuvottelut kuuden eteläisen Afrikan kehitysyhteisön (SADC) 15 jäsenestä kanssa vain tavarakauppaa koskevasta sopimuksesta: Botswanan, Lesothon, Mosambikin, Namibian, Swazimaan (BLMNS) ja Etelä-Afrikan. SADC:n talouskumppanuussopimusvaltiot ovat monimuotoinen ryhmä, jossa on vähiten kehittyneitä maita ja ylemmän keskitulotason maita. EU on alueen maiden suurin kauppakumppani. Talouskumppanuussopimuksessa määrätään yhdenmukaisesta, BLMNS-valtioita koskevasta markkinoillepääsyjärjestelystä, joka on tulliton ja kiintiötön pääsy unionin markkinoille. Etelä-Afrikan osalta talouskumppanuussopimus korvaa kauppa-, kehitys- ja yhteistyösopimuksen asiaa koskevat määräykset ja tarjoaa laajemman markkinoille pääsyn. Talouskumppanuussopimuksessa annetaan Angolalle, joka kuuluu vähiten kehittyneisiin maihin ja oli mukana neuvotteluissa, mahdollisuus liittyä siihen myöhemmin.

SADC:n talouskumppanuussopimuksessa on erinäisiä kehitykseen suuntautuvia näkökohtia. Sopimuksen epäsymmetrinen luonne antaa talouskumppanuussopimuskumppaneille mahdollisuuden suojata herkkiä aloja eurooppalaisilta kilpailijoilta. Talouskumppanuussopimusvaltioille jää useiden eri suojatoimenpiteiden kautta myötä jonkin verran poliittista liikkumavaraa kotimaisen teollisuuden, maatalousmarkkinoiden ja elintarviketurvallisuuden suojelemiseksi. Maataloustuotteiden vientituet on poistettu käytöstä, eikä vapauttamistoimien ulkopuolisiin tuotteisiin sovelleta standstill-lauseketta. Lisäksi alkuperäsäännöt ovat melko joustavia, ja vientiveroja voidaan soveltaa poikkeusoloissa. Kuitenkin täytäntöönpanon aikana on erittäin tärkeää seurata tiiviisti todellista kehitystä ja

reagoida nopeasti talouskumppanuussopimuksen instituutioiden puitteissa, jos ilmenee ongelmia.

Lisäksi kehitysyhteistyötä koskevissa määräyksissä määritellään kapasiteetti ja muut kauppaan liittyvät alat, jotka voisivat hyötyä EU:n taloudellisesta tuesta. Sopimuksen täytäntöönpanoon tarvitaan riittäviä resursseja ja Euroopan kehitysrahaston ja kauppaa tukevan kehitysavun ohella SADC-maat voivat tarvita lisäresursseja kattamaan talouskumppanuussopimuksen mukauttamiskustannuksia, joita ovat esimerkiksi laskevat tulot. Valmistelija katsoo, että on tärkeää kehittää sopimuksessa esitettyä ajatusta talouskumppanuussopimusrahastosta ja että SADC:n talouskumppanuussopimusvaltioiden vapauttamissitoumusten aikataulun pitäisi olla linjassa kehitysavun aikataulun kanssa. Lisäksi tarvitaan EU:n tukea verouudistuksille ja hyvälle verohallinnolle.

Tässä talouskumppanuussopimuksessa on kauppaa ja kestävää kehitystä koskeva luku, jossa vahvistetaan osapuolten sitoutuminen kansainvälisesti tunnustettuihin vaatimuksiin ja niiden sitoutuminen työ- ja ympäristölainsäädännön toimeenpanoon. Kuulemisprosessiin kestävän kehityksen asioissa voidaan ottaa mukaan asiasta vastaavia viranomaisia ja sidosryhmiä. Valmistelija on kuitenkin huolissaan siitä, että kansalaisyhteiskunnan osallistuminen neuvotteluihin oli vähäistä, ja korostaa, että kansalaisyhteiskunnan osallistumista on kannustettava voimallisesti täytäntöönpanovaiheessa.

SADC:n talouskumppanuussopimukseen ei valitettavasti kuulu erillistä ihmisoikeuslauseketta, mutta siinä viitataan Cotonoun sopimukseen, jonka mukaan osapuolet voivat ryhtyä tarvittaviin toimenpiteisiin, mikäli vakavia ihmisoikeusrikkomuksia esiintyy. Tässä yhteydessä on tärkeää varmistaa, että tässä ja muissa talouskumppanuussopimuksissa olevat ihmisoikeuslausekkeet eivät menetä vaikutustaan Cotonoun sopimuksen voimassaolon päättyessä vuonna 2020.

SADC:n talouskumppanuussopimus suunniteltiin yhteensopivaksi Eteläisen Afrikan tulliliiton (SACU) toiminnan kanssa. Valmistelija katsoo, että talouskumppanuussopimus voi olla alueellisen lisäintegraation osatekijä edellyttäen, että ryhdytään tarvittaviin seurantatoimiin, erityisesti teknisten valmiuksien edistämisessä, esimerkiksi alkuperäsääntöjen ja kaupan helpottamisen alalla.

Täyden hyödyn saaminen uusista markkinoillepääsymahdollisuuksista edellyttää tietysti ennen kaikkea tehokasta täytäntöönpanoa. Siksi on tärkeintä varmistaa, että otetaan käyttöön kaavaillut rakenteet ja mekanismit ja taataan, että niiden toiminta on avointa. On myös edistettävä yritysten välisiä pitkälle meneviä yhteyksiä erityisesti afrikkalaisen yksityissektorin tukemiseksi. Valmistelija korostaa, että SADC:n talouskumppanuussopimusta on seurattava tehokkaasti, ja painottaa, että kumppanuus kansalaisyhteiskunnan kanssa on ehdottoman välttämätöntä. Tässä mielessä resurssien myöntäminen on ratkaisevassa asemassa, jotta helpotetaan kansalaisyhteiskunnan osallistumista seurantaan. Erityisesti on seurattava talouskumppanuussopimuksen vaikutuksia kestävään ja reiluun kauppaan ja viime kädessä kestävään kehitykseen ja köyhyyden vähentämiseen.

Valmistelija kehottaa myös yhteisneuvostoa esittämään edistymiskertomuksia, joita olisi käsiteltävä Euroopan parlamentissa, Afrikan parlamenteissa ja AKT:n ja EU:n yhteisessä parlamentaarisessa edustajakokouksessa, jotta voidaan arvioida kumppanuuden vaikutuksia

kestävään kehitykseen.

Lopuksi valmistelija katsoo, että sopimukseen sisään rakennetut joustot ja suojatoimenpiteet, erityisesti kaupan ja kestävän kehityksen osalta, voivat auttaa saavuttamaan molempia osapuolia hyödyttävän sopimuksen, joka edistää kehitystä ja takaa siten kehitykseen vaikuttavien politiikkojen johdonmukaisuuden edellyttäen, että sen tehokas täytäntöönpano ja seuranta varmistetaan.

******

Kehitysvaliokunta pyytää asiasta vastaavaa kansainvälisen kaupan valiokuntaa suosittelemaan, että parlamentti antaa hyväksyntänsä esitykselle neuvoston päätökseksi SADC:n talouskumppanuussopimusvaltioiden sekä Euroopan unionin ja sen jäsenvaltioiden talouskumppanuussopimuksen tekemisestä Euroopan unionin puolesta.

ASIAN KÄSITTELY LAUSUNNON ANTAVASSA VALIOKUNNASSA

Otsikko	Euroopan unionin ja sen jäsenvaltioiden sekä SADC:n talouskumppanuussopimusvaltioiden välinen talouskumppanuussopimus
Viiteasiakirjat	10107/2016 – C8-0243/2016 – COM(2016)0018 – 2016/0005(NLE)
Asiasta vastaava valiokunta	INTA
Lausunnon antanut valiokunta Ilmoitettu istunnossa (pvä)	DEVE 7.7.2016
Valmistelija Nimitetty (pvä)	Pedro Silva Pereira 28.4.2016
Valiokuntakäsittely	23.5.2016 20.6.2016
Hyväksytty (pvä)	12.7.2016
Lopullisen äänestyksen tulos	+: 15 –: 6 0: 2
Lopullisessa äänestyksessä läsnä olleet jäsenet	Louis Aliot, Ignazio Corrao, Nirj Deva, Doru-Claudian Frunzulică, Maria Heubuch, György Hölvényi, Teresa Jiménez-Becerril Barrio, Arne Lietz, Linda McAvan, Norbert Neuser, Maurice Ponga, Cristian Dan Preda, Lola Sánchez Caldentey, Elly Schlein, Eleni Theocharous, Bogdan Brunon Wenta, Anna Záborská
Lopullisessa äänestyksessä läsnä olleet varajäsenet	Seb Dance, Jordi Sebastià, Adam Szejnfeld, Joachim Zeller
Lopullisessa äänestyksessä läsnä olleet sijaiset (200 art. 2 kohta)	Maria Arena, Petras Auštrevičius

ASIAN KÄSITTELY
ASIASTA VASTAAVASSA VALIOKUNNASSA

Otsikko	Euroopan unionin ja sen jäsenvaltioiden sekä SADC:n talouskumppanuussopimusvaltioiden välinen talouskumppanuussopimus
Viiteasiakirjat	10107/2016 – C8-0243/2016 – COM(2016)0018 – 2016/0005(NLE)
Kuuleminen / hyväksyntäpyyntö (pvä)	29.6.2016
Asiasta vastaava valiokunta Ilmoitettu istunnossa (pvä)	INTA 7.7.2016
Valiokunnat, joilta on pyydetty lausunto Ilmoitettu istunnossa (pvä)	DEVE ENVI 7.7.2016 7.7.2016
Valiokunnat, jotka eivät antaneet lausuntoa Päätös tehty (pvä)	ENVI 17.2.2016
Esittelijä(t) Nimitetty (pvä)	Alexander Graf Lambsdorff 15.2.2016
Valiokuntakäsittely	24.5.2016 15.6.2016
Hyväksytty (pvä)	14.7.2016
Lopullisen äänestyksen tulos	+: 22 –: 10 0: 1
Lopullisessa äänestyksessä läsnä olleet jäsenet	William (The Earl of) Dartmouth, Laima Liucija Andrikienė, Maria Arena, Karoline Graswander-Hainz, Yannick Jadot, Ska Keller, Jude Kirton-Darling, Alexander Graf Lambsdorff, Bernd Lange, Emmanuel Maurel, Anne-Marie Mineur, Sorin Moisă, Godelieve Quisthoudt-Rowohl, Inmaculada Rodríguez-Piñero Fernández, Marietje Schaake, Helmut Scholz, Joachim Schuster, Joachim Starbatty, Iuliu Winkler, Jan Zahradil
Lopullisessa äänestyksessä läsnä olleet varajäsenet	Reimer Böge, Victor Boştinaru, Klaus Buchner, Seán Kelly, Gabriel Mato, Bolesław G. Piecha, Pedro Silva Pereira, Ramon Tremosa i Balcells, Wim van de Camp, Jarosław Wałęsa, Pablo Zalba Bidegain
Lopullisessa äänestyksessä läsnä olleet sijaiset (200 art. 2 kohta)	Mara Bizzotto, Jozo Radoš, Dariusz Rosati, Paul Rübig, Mylène Troszczynski
Jätetty käsiteltäväksi (pvä)	19.7.2016